

O naturze umysłu

"Chmury często zakrywają księżyc, lecz nie mają na niego wpływu i jego czystość pozostaje nieskażona. Ludzie nie powinni więc dawać się zwieść myśli, że splamiony umysł jest ich własnym, prawdziwym umysłem."

"Ponieważ wszystko powstaje dzięki szeregowi przyczyn i warunków, przeto zjawiskowe formy rzeczy nieustannie się zmieniają; nie ma tu stałości, która powinna znamionować każdą autentyczną substancję. Właśnie z uwagi na ciągłą zmianę zjawisk możemy porównać rzeczy do mirażu czy snu. Ale ludzie, którym brak wiedzy, przyjmują, że świat jest realny i działają opierając się na tym niedorzecznym założeniu. Ponieważ jednak ten świat jest tylko iluzją, przeto ich opierające się na błędzie działania przynoszą im tylko szkodę i prowadzą do cierpienia. Rozpoznając, że świat jest tylko iluzją, mądry człowiek nie postępuje tak, jakby był on realny - tym sposobem unika cierpień."

"Budda unika rozróżnień między rzeczami i spogląda na świat jak na przepływający obłok. Dla Buddy każda definitywnie określona rzecz jest iluzją; Budda wie, że wszystko co umysł chwytą i co odrzuca jest niesubstancjalne; tym sposobem unika pułapek, jakie zastawiają wyobrażenia i różnicujące myślenie."

"Pustka oznacza: niesubstancjalność, niepowstawanie, nieposiadanie własnej natury, niedualność. Jest tak dlatego, że rzeczy same w sobie nie mają formy ani cech charakterystycznych; z tego powodu nie możemy o nich powiedzieć, że ani nie powstają, ani nie ulegają zniszczeniu. W istotnej naturze rzeczy nie ma niczego, co można by opisać za pomocą jakichkolwiek rozróżnień, dlatego nazywa się rzeczy niesubstancjalnymi."

"Świat nie ma substancji. Pozostaje ogromną siecią wzajemnie powiązanych przyczyn i warunków, które swe źródło mają jedynie w aktywności umysłu pobudzanego przez niewiedzę, błędne wyobrażenia, pragnienia i zaślepienie. Świat nie jest czymś zewnętrznym, o czym umysł miał by błędne pojęcie. Świat nie ma jakiegokolwiek substancji. Pojawia się dzięki procesom samego umysłu, wyrażającego swe własne złudzenia. Jest zbudowany z pragnień umysłu, z jego cierpień i zmagających z bólem, oraz jego zachłanności, gniewu i głupoty. Ludzie, którzy poszukują drogi do Oświecenia, muszą być gotowi podjąć walkę z takim umysłem, by osiągnąć swój cel."

"Przekonanie, że rzeczy stworzone przez niezliczone ciągi przyczyn mogą zawsze istnieć, jest poważnym błędem i nosi nazwę teorii trwałości. Równie wielkim błędem jest przekonanie, że rzeczy znikają całkowicie - jest to teoria nieistnienia."

"Zarówno ciało, jak i umysł pojawiają się za sprawą współdziałających ze sobą przyczyn, z czego nie wynika, że istnieje osobowe "ja". Ciało stanowi zbiór składników, dlatego jest nietrwałe. Człowiek, który sądzi, że coś tak nietrwałego, zmiennego i pełnego cierpienia jest osobowym "ja", popełnia poważny błąd."

"Utrzymywać, że wszystkie rzeczy są puste i przemijające, jest równie wielkim błędem jak twierdzić, że rzeczy są realne i niezmienne. Jeśli człowiek przywiąże się do swego "ja", to popełnia błąd, ponieważ nie będzie mógł uniknąć niezadowolenia i cierpienia. Jeśli zaś sądzi, że nie istnieje coś takiego jak "ja", to również jest w błędzie; Droga Prawdy pozostaje dlań bezużyteczna. Gdy ludzie utrzymują, że wszystko jest cierpieniem mylą się; gdy twierdzą, że wszystko jest szczęściem, także popełniają błąd. Budda naucza Środkowej Drogi, która przekracza te jednostronne pojęcia - na której dualność przeobraża się w stan jedności."

"Oto cztery prawdy tego świata; pierwsza - że wszystkie żywe istoty powstają z niewiedzy; druga -

że wszystkie obiekty pragnień są nietrwałe, niepewne i wiążą się z cierpieniem; trzecia - że wszystko, co istnieje jest również nietrwałe, niepewne i związane z cierpieniem; czwarta - że nie istnieje nic, co można by nazwać "ja" i na całym świecie nie ma niczego, co można by określić jako "moje".

"Przywiązanie do rzeczy ze względu na ich formę stanowi źródło iluzji. Bez przywiązania do rzeczy nie powstają błędne wyobrażenia i niedorzeczne iluzje. Oświecenie jest widzeniem tej prawdy i wolnością od takich naiwnych złudzeń."

"Wszelkie arbitralne koncepcje na temat materii, zjawisk i odnoszących się do nich idee są jak sen, urojenie, bańka mydlana, cień, wysychająca rosa, błyskawica, złudna zjawa czy chmura."

"Zarówno iluzja, jak i Oświecenie mają swoje źródło w umyśle, a każde istnienie, czy zjawisko powstaje z działania umysłu, tak jak różne przedmioty wyłaniają się z rękawa magika."

"Umysł wyczarowuje różnorodne formy, tak jak dobry malarz stwarza obrazy rozmaitych światów. Nie ma niczego w świecie, co nie było by stworzone przez umysł. Budda jest jak nasz umysł; czujące istoty są jak Buddowie; nie ma zatem różnicy między umysłem, Buddami i czującymi istotami pod względem ich możliwości kreowania wszystkich rzeczy."

"Nieoświecone życie ma źródło w umyśle, który zagubił się w świecie swych złudzeń. Gdy poznajemy, że świat złudzeń nie istnieje poza umysłem, zdeorientowany umysł odzyskuje jasność, a ponieważ przestajemy wówczas stwarzać nieprawdziwe otoczenie, osiągamy Oświecenie."